

COĞRAFYA

TÜRKİYE’NİN İKLİMİ

ÖRNEK 1 :

Orta kuşak okyanus iklimi her mevsimi yağışlı olan, yazın aşırı sıcakların, kışın aşırı soğukların görülmediği bir iklim tipidir.

Buna göre, Türkiye’nin aşağıdaki coğrafi bölümlerinden hangisinin kıyı kesiminde görülen iklim tipi orta kuşak okyanus iklimine benzer özellikler gösterir?

- A) Antalya Bölümü
- B) Ergene Bölümü
- C) Ege Bölümü
- D) Adana Bölümü
- E) Doğu Karadeniz Bölümü

(ÖSS 2001)

Çözüm:

Okyanus iklimi her mevsim yağışlıdır. Doğu Karadeniz Bölümünün kıyı kesimleri de her mevsim yağışlıdır. Bu nedenle Doğu Karadeniz Bölümünün kıyı kesiminde görülen iklim Orta Kuşak Okyanus iklimine benzer özellikler gösterir.

Yanıt: E

ÖRNEK 2 :

Temmuz ayı başında İzmir’den Kars’a giden bir kişi, İzmir’de tamamlanmış olan buğday hasadının Kars’ta yeni başlamakta olduğunu görmüştür.

Bu gözleme dayanarak, Türkiye’nin doğusu ve batısı ile ilgili aşağıdaki yorumlardan hangisi yapılabilir?

- A) Sıcaklık doğuda daha düşüktür.
- B) Ekim alanları doğuda daha geniştir.
- C) Makineli tarım doğuda daha azdır.
- D) Kurak mevsim doğuda daha kısadır.
- E) Sulu tarım doğuda daha azdır.

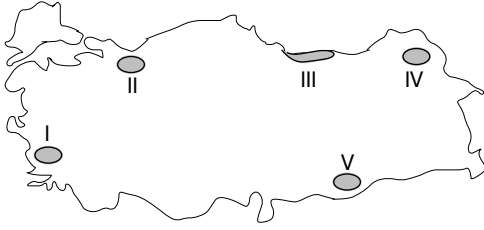
(ÖSS 2000)

Çözüm:

Türkiye’nin hemen her yerinde yetiştirilen buğday sıcaklıkları farkları nedeniyle farklı zamanlarda hasat edilir. İzmir ile Kars arasında denizden uzaklık ve yükselti farklılıkları nedeniyle belirgin sıcaklık farklılığı vardır. Kars’a yaz İzmir’den çok geç gelir ve daha kısa sürer.

Yanıt: A

ÖRNEK 3 :

Don olayı çok az görülen ve yaz kuraklığı olmayan yerlerde yetişebilen bir bitki, yukarıdaki haritada numaralarla gösterilen alanların hangilerinde yetiştirilebilir?

- A) I ve II B) I ve V C) II ve III
D) III ve IV E) IV ve V
- (ÖSS 2001)

Çözüm:

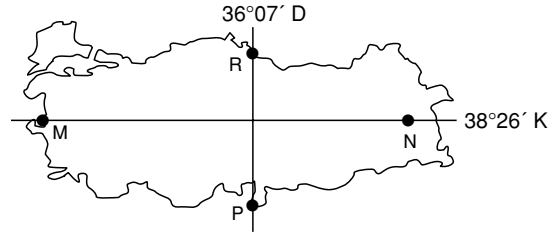
Doğu ve Batı Karadeniz'de, Karadeniz ikliminin egemen olduğu yerlerde kışlar ılık geçer ve her mevsim yağışlıdır.

II ve III numaralı bölümlerde Karadeniz iklimi görülür.

Yanıt: C

ÖRNEK 4 :

Aşağıdaki haritada gösterilen M noktasında yıllık sıcaklık ortalaması 17°C , N noktasında 9°C , P noktasında 18°C , R noktasında 15°C 'dir.

Bu noktalardan M ile N, P ile R arasındaki yıllık ortalama sıcaklık farkını oluşturan başlıca etkenler aşağıdakilerin hangisinde birlikte verilmiştir?

M - N	P - R
A) Bakı	Enlem
B) Bitki örtüsü	Yükselti
C) Yükselti	Enlem
D) Yükselti	Bakı
E) Enlem	Bitki örtüsü

(ÖSS 1999)

Çözüm:

P de, R de deniz kıyısındadır ve P, R'den daha sıcaktır. Bunun nedeni Ekvator'a uzaklık farkı yani enlemdir.

M ile N aynı enlemde olmasına karşın aralarında çok belirgin bir sıcaklık farkı vardır. M deniz kıyısındadır yüksekliği 0 m civarındadır. N ise dağlık bir bölgededir. Yani yükseltisi fazladır.

Yanıt: C

ÖRNEK 5 :

Yükseltinin sıcaklık üzerindeki etkisinin göz önüne alınmadığı, deniz düzeyine indirgenmiş bir izoterm haritasında aşağıdakilerin hangisinde enleme bağlı bölge içi sıcaklık farkının diğerlerinden daha fazla olması beklenir?

- A) Karadeniz Bölgesi
- B) Marmara Bölgesi
- C) Doğu Anadolu Bölgesi
- D) Akdeniz Bölgesi
- E) Güneydoğu Anadolu Bölgesi

(ÖSS 2000)

Çözüm:

Deniz seviyesine indirgenmiş sıcaklıkları gösteren izoterm haritasında her yerin 0 m yükseltide olduğu varsayılır. Böylelikle yükseltinin sıcaklığa olan etkisi ortadan kaldırılmıştır.

Enlemin sıcaklığa etkisine göre "Ekvator"dan kutuplara gidildikçe sıcaklık azalır.

Türkiye'nin her yerinde yükseltinin 0 m olduğu varsayılırsa kuzeyi ile güneyi arasında enlem derecesi farkı en fazla olan bölgemizde enleme bağlı olarak bölge içi sıcaklık farkı en fazla olur.

Seçeneklerde verilen coğrafi bölgelerimizden kuzeyi ile güneyi arasında enlem derecesi farkı en fazla olanı Doğu Anadolu Bölgesi'dir.

Yanıt: C**ÖRNEK 6 :**

Göl sularının kapladığı alan yıl içinde değişiklik gösterir. Bunda göl çanağının derinliği, buharlaşma oranı, gölü besleyen akarsuların getirdiği su miktarı etkilidir.

Buna göre, bulundukları yörelerin doğal koşulları da göz önüne alındığında aşağıdaki göllerden hangisinde, suların kapladığı alanın yaz ve kış mevsimleri arasında en çok değişme göstermesi beklenir?

- A) Beyşehir Gölü
- B) Van Gölü
- C) Tuz Gölü
- D) İznik Gölü
- E) Burdur Gölü

(ÖSS 2001)

Çözüm:

Türkiye'de yıllık yağış toplamının en az olduğu bölge İç Anadolu'dur. Özellikle Konya Bölümü'nde yaz mevsiminde sıcaklık, kuraklık ve buharlaşma fazladır.

Bu yüzden Tuz Gölü'nün kapladığı alan kışın belirgin şekilde artarken yazın da azalır.

Yanıt: C

ÖRNEK 7 :

Türkiye'deki doğal bitki örtüsü dağılışını gösteren bir haritadan, aşağıdakilerden hangisiyle ilgili bilgi edinilebilir?

- A) Nüfus yoğunluğuyla
- B) Hayvancılıkta uygulanan yöntemlerle
- C) Akarsu havzalarının genişliğiyle
- D) İklim tipleriyle
- E) Ulaşım olanaklarıyla

(ÖSS 2001)

Çözüm:

Bir bölgenin iklim özelliğini, en iyi o bölgenin doğal bitki örtüsü yansıtır. Türkiye'deki doğal bitki örtüsü dağılışını gösteren bir haritadan iklim tipleri ile bilgi edinilebilir.

Yanıt: D

ÖRNEK 8 :

Bir bölgedeki yağış düzeninde meydana gelecek uzun süreli değişiklik, o bölgede aşağıdakilerin hangisini etkilemez?

- A) Tarım ürünleri çeşitliliği
- B) Jeolojik yapı
- C) Doğal bitki örtüsü
- D) Mera hayvancılığı
- E) Erozyon şiddeti

(ÖSS 1999)

Çözüm:

Bir yerin jeolojik yapısı orada yerin özelliklerini gösterir. Yağış düzeninde oluşacak değişiklik yer yapısını etkilemez.

Yanıt: B

ÖRNEK 9 :

Ekvatordan kutuplara gidildikçe iklim farklılıkları ortaya çıkar.

Bu farklılığın ülkemizde batıdan doğuya gidildikçe daha belirgin görülmesi aşağıdakilerden hangisiyle açıklanabilir?

- A) Enlemle
- B) Yükseltiyle
- C) Bakı durumuyla
- D) Toprak türüyle
- E) Dağların uzanış doğrultusuyla

(Kavram Dershanesi Sorusu)

Çözüm:

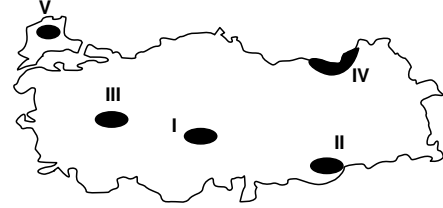
Bir bölge veya ülkede yükselti farklılıkları ne kadar fazlaysa iklim çeşitliliği de o denli fazladır.

Türkiye’de genel olarak batıdan doğuya doğru gidildikçe yükseltinin artması iklim çeşitliliğini artırmıştır.

Yanıt: B

ÖRNEK 10 :

Toprak oluşumunu geciktiren etkenlerden biri de kimyasal çözülmenin yetersizliğidir.

Buna göre, haritada işaretli yörelerin hangisinde bu sebebe bağlı olarak toprak oluşumunun geciktiği söylenemez?

- A) I
- B) II
- C) III
- D) IV
- E) V

(Kavram Dershanesi Sorusu)

Çözüm:

Kimyasal çözülme nem ve yağışların fazla olduğu yerlerde kayaların suda eriyip toprak oluşmasıdır. IV numaralı bölümde nem ve yağışlar fazla olduğundan kimyasal çözülme fazladır. Diğerleri karasal iklimin egemen olduğu, nem ve yağışların az olduğu yörelerdir.

Yanıt: D

ÖRNEK 11 :

Akdeniz bölgesinde 1000 m'den itibaren başlayan karaçam ormanları Ege bölgesinde 800 m, Marmara bölgesinde ise 400 m'den sonra görülmektedir.

Bu durumun temel nedeni aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Toprak türlerinin değişmesi
- B) Karasallığın artması
- C) Sıcaklığın azalması
- D) Yerçekillerinin farklılık göstermesi
- E) Nemliliğin azalması

(Kavram Dershanesi Sorusu)

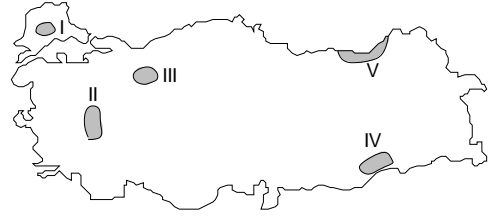
Çözüm:

Akdeniz ikliminin egemen olduğu yerlerde yaz sıcaklığının yüksek olması orman yetişmesine engel olmaktadır. Bu yüzden doğal bitki örtüsü kısa boylu ağaçcıklar olan makilerdir.

Yükselti artışı sıcaklığı düşürdüğünden belli bir yükseltiden sonra orman yetişmektedir.

Akdeniz kıyıları Ege'den, Ege kıyıları Marmara kıyılarından sıcak olduğu için karaçam ormanlarının yetiştiği yükselti basamakları bu şekilde değişmektedir.

Yanıt: C

ÖRNEK 12 :

Haritada taralı olarak gösterilen yörelerden hangisinin doğal bitki örtüsü bozkır olamaz?

- A) V
- B) IV
- C) III
- D) II
- E) I

(Kavram Dershanesi Sorusu)

Çözüm:

Bozkır karasal iklimin bitki örtüsüdür.

I, II, III ve IV numaralı yörelerde karasal iklim egemendir.

V numaralı yörede ise Karadeniz iklimi egemendir ve doğal bitki örtüsü ormandır.

Yanıt: A

ÖRNEK 13 :

Marmara Bölgesi'nde maki, step ve karışık orman gibi farklı bitki türlerinin bulunması bölgenin hangi özelliğiyle açıklanabilir?

- A) Yüzölçümünün küçük olmasıyla
- B) İkliminin çeşitli olmasıyla
- C) Yerçekillerinin sadeliğiyle
- D) Yükseltinin az olmasıyla
- E) Jeolojik yapısıyla

(Kavram Dershanesi Sorusu)

Çözüm:

Bir yerde ne denli fazla iklim çeşidi görülürse, doğal bitki örtüsü de o denli çeşitli olur. Güney Marmara'da Akdeniz, Ergene Bölümü'nde karasal ve Karadeniz iklimi görülür. Yani Marmara Bölgesi'nde iklim çeşitliliği fazladır.

Yanıt: B

ÖRNEK 14 :

Karadeniz iklim tipi ile ilgili aşağıdaki yargılardan yanlış olanı hangisidir?

- A) Yağış maksimumları sonbahardadır.
- B) Girinti - çıkıntı azlığı nedeniyle deniz etkisi içrilere kadar sokulur.
- C) Yağışlar bütün yıla dağılmıştır.
- D) Kıyıya paralel uzanan dağlar yağışı artırmıştır.
- E) Ülkemizin en fazla yağış alan iklim tipidir.

(Kavram Dershanesi Sorusu)

Çözüm:

Karadeniz iklimi yazları sıcak, kışları ılık geçen her mevsim yağışlı olan en fazla yağışların sonbaharda düştüğü bir iklim tipidir.

Oluşumunda kıyıya paralel uzanan dağların da etkisi vardır. Deniz üzerinden gelen nemli hava kütleleri bu dağlar boyunca yükselerek denize bakan yamaçlara bol yağış bırakır.

Kıyıya paralel uzanan dağlar bu iklimin iç kesimlere fazla sokulmasını önler.

Yanıt: B

ÖRNEK 15 :

Aşağıdakilerden hangisi Türkiye’de “kara ve denize göre konum” farklılığından kaynaklanan bir durum değildir?

- A) Kıyı bölgelerin iç bölgelerden nemli olması
- B) Tarım ürünlerindeki çeşitliliğin, iç bölgelerde az olması
- C) Kışların İzmir’de ılık, Ankara’da soğuk geçmesi
- D) Akdeniz Bölgesi’nin sıcaklık ortalamalarının Karadeniz Bölgesi’nden yüksek olması
- E) Zengin ormanların kıyı bölgelerinde yoğunlaşması

(Kavram Dershanesi Sorusu)

Çözüm:

Deniz etkisindeki yerlerde kışlar ılık geçer, nem ve yağışlar daha fazladır.

Karalar çabuk ısınıp, çabuk soğuduğundan karaların etkisindeki yerlerde yazlar daha sıcak, kışlar soğuk geçer. Yağışlar az, bitki örtüsü cılızdır, tarımı yapılabilen ürün sayısı da azdır.

Akdeniz Bölgesi’nin Karadeniz Bölgesi’nden sıcak olmasının nedeni denizden uzaklık farkı değil, enlem farklılığıdır.

Yanıt: D